

Փ Ո Ւ Ն Ն

ԹԻԻ 1266

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

1878 ԱՊՐԻԼ 5

ԱԶԳԱՅԻՆ

Գծադրութեամբ այսօր ալ մեր հրատարակելիք տեղեկութեանց, մանաւանդ գաւառականաց մեծագոյն մասն տխուր են և ցաւալի:

Ներէկ երեկոյ Նիկոսիոյ Պարտիզակ գիւղի թաղական խորհրդէն և քահանայից դասէն դիր մը եկեր է Պատրիարքարան, որով կ'մանուցանեն թէ՛ յիշեալ գիւղի աղագայիններէն տասը հոգի Նիկիոյ կողմերը համբողջած ժամանակ յանկարծ քանի մը չէրքէսը նոցա վրայ յարձակեր, 15 հազար զրօն չափ ստակներն յափշտակեր, ձիերնին առեր, և չարաչար գանձակոծելէն յետոյ ամենուն ալ ձեռները յետս պըրկելով՝ լերան մէջ յափաթեմէն ձգեցին գացեր են: Մեր այս խեղճ աղագայինք այսպէս երկար ժամանակ անօթի և ծարաւ մնացեր են տանջանաց մէջ, և հուսի ուրեմն մահուանէ ազատեր են չնորհիւ անցորդաց ոմանց:

Պատրիարքարանն ինչ կրնայ ընել այս ցաւալի լուրերն առնելով. եթէ ոչ՝ թագաւորը քաղաքէն անտուցանել և գ'թուծիւն հայցել: Այս օրերս յաճախ կը գրուին այսպիսի գրեր: Խնուսի գիւղորէից ծանուցեալ դժոխաս յին անցից համար գրուիին յայտնի է արդէն: Ի վերջոյ լսեցինք, թէ գրուեր է Շապին-Պարահիսարի գիւղորէից հարկերն չափաւորելու և թեթեւցունելու համար ալ յիշեալ գիւղորէից թշուառ աղագայինց կողմանէ գանգատանաց հանրագրեր այս օրերս Պատրիարքարան հասած ըլլալով: Այսպէս հարկաւ թագրի պիտի գրուի նաև Զէյթունի աղագայինց համար, որոց բազմաստորագիր հանրագիրն երկուշաբթի Պատրիարքարան բերած է տեղւոյն Ս. Աստուածածնայ վանուց վանահայր արժ. Տ. Սահակ վարդապետ: Այս ժողովուրդն ալ կ'ընդրէ որ վախճան տրուի իւր հարստահարեալ վիճակին, և իւր վրայ ծանրացած տրոց անկրելի բռն սակաւիկ մը թեթեւայ:

Բայց լսեցինք, թէ Պատրիարքարանի այս սովորական ընթացքէն տարբեր կերպով վարուեր են Մշոյ միաբաններէն Արժ. Տ. Վահան, Տ. Արիստակէս և Տ. Պողոս վարդապետք: Երկուշաբթի Բ. Դուռի գացեր են, Մշոյ կողմանց վերջին անցից տխուր տեղեկագիրն ի ձեռին, և ուղեր են գլխաւոր նախարարին ներկայանալ. սակայն նա բացակայ ըլլալով՝ խորհրդականէն ընդունուեր են. ցաւով ծանուցեր են ամեն անցք և չարիք, և

ժողովուրդեան ու վանքին վիճակը. խորհրդականքը դարձեալ հեռագիր քաշել տուեր է՝ չարագործները գտնելու և խստիւ պատժելու համար, և հրամայեր է որ ուրիշ օր մը գան ներկայանան նաև գլխաւոր նախարարին: Արժ. Հարք կրկին և կրկին խնդրեր են, որ միանգամ ընդ միշտ վերջ տրուի Հայոց աղետից և թշուառութեանց, որոց հանդուրժել կարելի չէ այլ ևս, և ծանր է տակաւին ևս համբերութիւն և երկայնամտութիւն քարոզել: Լսածնուս նայելով՝ կարսի կառավարին խորհրդական պէյին քով գտնուեր, և իրաւունք տուեր է այս ամեն յայտարարութեանց:

Գէյօղլուի թագ. խորհուրդն ալ գրեր է Պատրիարքարան, թէ թաղին բնակիչներէն Նահապետեան Բարթոլոմէոսն 40 տարեկան աղագային մը, արհեստաւոր, և քաղաքական գործոց ու խնդրոց բոլորովին անտեղեակ, այս օրերս մանր վճառքներ առած Այի-Սթէֆանօ դացեր է իւր ընտանեաց ոգեպահիկն հայթայթելու համար. բայց խեղճ քաղաքական յանցանաց ամբաստանութեամբ ձերբակալուեր, Պօլիսի զինուորական պաշտօնատունը բերուեր և զինուորական ատեանին յանձնուեր է: Չեմք գիտեր, թէ խեղճ ինչ եղեր է. թերևս կարելի ըլլայ փրկութիւնը՝ Պատրիարքարանի բարի վկայութիւնը օգնութեան հասնելով:

Այս ալ այսչափ նշանակելէն, և մեր աղագայինց իբրև զգուշութեան խրատ ու խթան մը հաղորդելէն յետոյ, կանցնիմք ուրիշ քանի մը տեղեկութիւններ տալու:

Բեդրսպուրկէն եւրոպական լրագրաց գրուեր է, թէ Նար-Պէյեան գեր. Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոս Ռուսաց Աղեկսանդր կայսեր ներկայացեր, յիշատակագիր մը մատուցեր, և սիրով ընդունուեր է Նորին Վեհափառութեան կողմանէ: Կորչադօֆ իշխանին ալ այսպէս ներկայացեր, և նորոտ փոխադարձ այցելութեամբ մեծարուեր է: Ամեն Տ. Խորիման Ս. Հօր համար ալ կըսեն, թէ Լոնտրա հասեր, գլխաւոր նախարար լորտ Պիգօնֆիլտի հետ տեսնուեր, և Հընդկաստանի աղագայիններէն հոչակաւոր Աղա Սէթ-Աբգար աղագայէր աղագայինց ապարանքն հիւրընկալուեր է:

Անուանի Սքոպէլէֆ զօրավարն կիւրակէ օրը բարձրապատիւ Նիքօլա մեծ դքսին կողմանէ մեր Պատրիարքարանը գալով, ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ յարգանք ընդունուեցաւ և կէս ժամու չափ կեցաւ:

Շաբաթ օրը մոռցանք շնորհաւորել

կարնոյ առաջնորդ գեր. Տ. Յարութիւն Ս. Արքեպիսկոպոսն, վանայ Պատր. Գոխանորդ գեր. Տ. Երեմիա եպիսկոպոսն, կարսի առաջնորդ Աղուանեան արժանապատիւ Տ. Գրիգոր վարդապետն, Մշոյ առաջնորդ գեր. Տ. Գրիգորիս եպիսկոպոսն, Տրապիզոնի առաջնորդ Նազարեանց գեր. Տ. Մատթէոս Մ. վարդապետն, և Խարբերդի առաջնորդական տեղապահ գեր. Տ. Սարգիս Մ. վարդապետն, որոց առաջնոյն՝ երրորդ աստիճանի Օսմանիյէ, երկրորդին և երրորդին՝ երրորդ աստիճանի Մէհմետիյէ, և միւսներուն չորրորդ աստիճանի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ, ի խնդրոյ Պատրիարքարանի:

Հետեւեալ նամակին սիրով կ'հրատարակեմք, յուսալով որ կրնայ մտրակել աւելի ձեռնհաս և զարգացեալ աղագայիններն յօգուտ աղգին:

... Խմբագիր

Գաղափար մէջ քանի մը պատանեակք միացած՝ ընկերութիւն մը կազմեցինք: Նպատակն է՝ շաբաթ 10 կամ 20 փարա վճարելով քիչ մը ատենէն վերջը գոյացած հասոյթովն դպրոցական պիտոյք՝ դասագիրք, գրիչ և այլն գնել և մեր գաւառաբնակ Հայ աղքատ ու թշուառ եղբարց նուիրել:

Ընկերութեան անունն է «Միութիւն մանկանց»: Գործադիրներն հետեւեալք են. Պարոնայք՝ Վահան Մ. Էսայեան, Վահան Մ. Մանուկեան, Յարութիւն Գալիպեան, և անարժանաբար ստորագրեալքս: 3 շաբաթ է որ նիստ կընենք և 50ի չափ բաժանորդ ունինք. և կը յուսամոր 2 շաբաթ յետոյ 400ի պիտի հասնի: Կը խնդրեմ որ ձեր պատուական փունջ լըրագրոյն առաջիկայ թերթին մէջ հրատարակել բարեհաճիք, որպէս զի մեր ուրիշ եղբարք ալ կարդալով՝ նոքա ալ մասնակցին:

Մասնաւորապէս շնորհակալութիւնս կ'յայտենմ Տ. Սարգսեանց մեծագոյն Սեդրակ էֆ. որ այսպիսի օգտաւէտ ընկերութիւն մը կազմել բարեհաճեցաւ: 1878 Ապրիլ 3 Մնամ միշտ յարգանք Գաղափար Վահան Մ. Մօսկովեան

Մեք ալ մեր շնորհակալիքը կ'նուիրեմք ոչ միայն ընկերութեան հիմնադիր Տ. Սարգսեանց էֆէնտիի, այլ և սոյն ընկերութեան գեղափոխութիւն անդամոց, որոնք անդատին ի տղայ տիոց վարժուելով այսպիսի օգտակար ընկերութեանց և եղբայրսիրութեան՝ ապագային համար մեծամեծ յոյսեր կուտան: Եթէ ներուի, գովեստիւք պիտի հոչակեմք նաև սոցա ազնիւ ծնողները, որ մեծապէս փոյթ կտանին իրենց որդւոց սիրտն ու միտքն այսպէս փարթամացունել անձախելի ճշմարտութեամբ:

* Զէյթուն ասկից տասը տարի յառաջ տարին միայն 50 հազար զրուս տուրք կ'զմարէր, բայց անկէց յետոյ մինչև 500 հազար զրուս բարձրացեր է, բայց ի այլևայլ հարկերէ:

Պատրիարքարանի ուշագրութեան արժանի է՝ Արշակունյ մէջ հրատարակեալ հետեւեալ նամակն ։

Յարգոյ խմբագիր Տէր

Ասկէ չորս օր առաջ երկու մուրացկաններ ուրիշ մէկու մը առաջնորդութեամբ կը ներկայանան բարեկամ Պ. Յովհաննէս Աբիկեանի և ցուցնելով Մշոյ Ս. Կարապետու վանքին ու Պատրիարքարանի կնիք կրող կոնդակ մը, (որ այն աղքատներէն մէկուն խուրդուշ անունովին տրուած և նոյն կոնդակով մուրալու համար որոշեալ ժամանակն ալ սպառած է), կառավարկեն գաղտնի որ նոյն օրինակ երկու հատ գրէ և զինքը իրոյ վարձատրել կխոստանան. կըսեն միանգամայն թէ արդէն հոգ տարած են կնիք շինել տալու ։ Պ. Աբիկեանը թէև իրենց կիսացնէ որ ըրածնին մեծ նենգութիւն մ'է, և մեծ պատժոյ արժանի պիտի ըլլան եթէ աղքային վարչութիւնը իմանայ, սակայն մուրացկանները անսաստելով դժգոհ կը մեկնին, և Պ. Աբիկեանը մեզ պատմելով այս գործը, հետամուտ եղանք անոնց գործերը խուզարկելու և երեք օր ետքը կոնդակը առնելի փորագրելի մը քով տեսնաք և անմիջապէս Առաջնորդ սրբազան հօրը դիմելով՝ գործը իմացուցինք որ զրկեց քէհեան նոյն կոնդակը գրաւելու ։ Տեսնենք թէ ինչ վախճան պիտի ունենայ այս մուրացկանաց ընթացքը ։

Երկու մուրացկանները կրկին մուրալու համար ազգին պատիւն առ ոչինչ գրելով՝ կնիքներ կ'կեղծեն և ինչ վառութիւն . . . ։ Խիստ հաւանական է որ այսպիսի դէպքեր շատ ու շատ անգամ կրկնուած են անցելոյն մէջ և դարձեալ մեր խղճաւոր վանահայրներ ու Պատրիարքներ առատ կոնդակներ կը շնորհեն նոյն իսկ առողջ անձերու, որոնք ամեն տեսակ ծառայութեանց կ'յարմարին և այս ընթացքով միթէ կատարեալ դատարկութեան չեն առաջնորդեր զանոնք ։ Ըստ մեզ աւելի լաւ կըլլար եթէ անոնց համար գործ մը գտնեն կամ թէ հանգանակութիւն մը ընելով հեռացնեն, որպէսզի այս տեսակ վատ միջոցներու չը դիմեն ։

Մնամ բազում յարգանք
29 մարտ 1878 Մ. Յ. Յ. Քէլէշեանց
Չմիւռնիս :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աւստրիոյ կառավարութիւնը առաջարկեր է Բ. Դրան, որ թոյլ տրուի իրեն՝ բարեկամաբար զօրք մուծանել Պօսնա և Հէրսէք ։ Յիշեալ կառավարութիւնը կառարկէ, թէ սոյն առաջարկութիւնը կընէ, չէ՞ թէ ուրիշ դիտմամբ, այլ նոյն կողմերէն Աւստրիա գաղթեալ 200 հազարի չափ անձանց ապահովութեան համար, զորս Աւստրիա մինչեւ ցարդ խնամած հովանաւորած է և այսուհետեւ չը կրնար խնամել, և որոնք թէև իրենց տեղերը հրաւիրուած են Բ. Դրան կողմէն, սակայն չեն վստահիր, և չեն դառնար ։ Դեռ յայտնի չէ թէ Բ. Դրանը ինչ պատասխան տուած է Աւստրիոյ սոյն առաջարկութեան ։ Բայց սա խիստ յայտնի է, թէ երկար ժամանակէ հետեւ կըսուէր թէ Ռուսիա կառավարկէ Աւստրիոյ գրաւել Պօսնան ու Հէրսէքն, և իբր թէ

Աւստրիա չէր հաճեր ։ Կան կարծողներ, թէ Աւստրիա չէ թէ գաղթականաց ապահովութեան համար այս գրաւումն ընել կուզէ ։ Եւ ինքն ալ Ռուսիոյ և Անգղիոյ զինուորները մէջ կարեւոր տեղ մը ընեն ։ Իւր քաղաքականութիւնը յառաջ տանելու յաջողի ։

— Նախկին մեծ Եսալարքոս Մէհմետ Բիւշտի փաշա առջի օրը կայսերական պալատը հրաւիրուելով՝ օգոստ. Սուլթանին հրամանները լսեց, և երէկ ալ նախարարաց ժողովին անդամ անունեցաւ ։

— Ինչպէս ուրիշ պաշտօնատանց, նոյնպէս և Շուրայի-տէվլէթի համար ծախուց խնայողութիւն ըլլալով՝ անդամներէն Մանսուր փաշա, Գարաթօտօրի-Գօսթանդին էֆէնտի, Պլաք պէյ, և Չօմագօֆ էֆէնտի, և երկու Սուլային ու չորս Միւլաղիմ պաշտօնէ հանուեր են ։

— Մէհմետ Ալի և Բէշիտ փաշաներն երէկ Այսթէֆանօ երթալով՝ Նիքօլա մեծ դքսին հետ տեսնուեր են ։

— Ռուսք անդէն և առողջ գաղթականներն իրենց տեղերը կընդունին եղեր ։

— Երկուշաբթի 334 հազար 760 ղ հասոյթ գոյացեր է՝ թղթագրամի բարձման տուրքէն ։

— Առաջին սենեկապետ Նաֆթլի փաշա երէկ Բ. Դրանը գալով՝ օգոստ. Սուլթանին կողմանէ ինչ ինչ հրամաններ հաղորդեց գլխաւոր նախարարին և արտաքին գործող նախարարին ։

— Երէկ Բուժէլիէն 20ի չափ Պուլղարք Այի-Սթէֆանօ գալով՝ Նիքօլա մեծ դքսին աղերսագիր մը մատուցեր են ։ Բայց ինչ բանի համար ըլլալը յայտնի չէ ։

— Կհաշուեն, թէ Ռուսիա Պուլղարիոյ մէջ 180 հազար հետեւակ, 50 հազարի չափ ձիաւոր, և 1200 թնդանօթ ունի ։

— Գաղղիական և ամերիկեան դեսպանք շաքաթ օրը իջմիտ երթալով՝ անգղիական հրամանատարին հետ տեսնուեր են ։

— Սիլիստրէի հրամանատար Ֆէրիդ Սէլամի փաշա առջի օրը մայրաքաղաքս եկաւ վարնայէն ։

— Շաքաթ օրը Պէյօղլու հիւպատոսք ժողով կազմեր են, նոյն կողմերը տարափոխիկ հիւանդութեան դէմ պէտք եղած միջոցներն խորհելու և գործադրելու համար ։

— Այսրնի կուսակալութեան մէկ քանի կողմերը մարախ երեւան ելեր է, և տեղական կառավարութիւնը փոյթ կը տանի ջնջելու համար ։

— Սագըղի մէջ հրդեհ պատահեր, և 18 խանութ այրեր են ։

— Այսրնի մէջ հետզհետէ շարժ ըլլալով՝ մէկ անգամուն պանդոկի մը պատերը պատռուեր են ։

— Գլխաւոր նախարարն, զինուորական գործող նախարարն և Ղազի Օսման փաշա երկուշաբթի կայսերական պալատն երթալով՝ օգոստ. Սուլթանին քով կեցան երկար ժամանակ ։

— Այս օրերս դարձեալ լուր ելած է, թէ Ռուսք Պէյլիք-տէրէի մօտ բանակելու թոյլտուութիւն խնդրած են Բ. Դրանէն, սակայն անհիմն է այս լուրը, միայն թէ Ռուս ձիաւորաց համար զբոկուած պիտոյքն Պէյլիք-տէրէէն անցունելու համար տրուած արտօնութիւնն է

այս լուրին պատճառ, կըսէ Պասիլէթ լըրագիրն ։

— Հօպարթ փաշա մայրաքաղաքս եկաւ, և աստի Լոնտրա պիտի երթայ ։

— Միջերկրական անգղիական նաւատորմէն զրաւուր մը, և իզմիր գըտնուող ամերիկեան զրահաւոր մը քանի մ'օր յառաջ գացեր Դոլոսի առջեւ խաւքսեր են ։

— Պօլսոյ Ռուսական գործակատար Պ. Նէլիտօֆի հիւանդութեան պատճառաւ՝ առաջին թարգման Պ. Օնուի յանձնուեր են գործերը ։

— Ռուսիոյ հպատակ նշանաւոր անձանց ոմանք մասնախումբ մը կազմեր են՝ ի նպատակ գաղթականաց հանգանակելու համար ։

— Եգիպտոսի գաւառական ընդհանուր ժողովն (Շուրայի-Նէվալ մէճլիսի) այս տարի ալ ըստ սովորութեան բացուեր է Բէպիլ-էվլէի Ձէին հինգշաբթի օրը, բարձրապատիւ Խալիլին արաբերէն ատենախօսութեամբն ։

— Խալալցի մը տասնամեայ բանտարկութեան դատապարտուեր է, Մէհմետի յէ գրամն նենգելուն համար ։

— Վիէնայի լրագրաց ոմանք գրած են, թէ օսմանեան կառավարութիւնը ընդուներ է՝ յարձակողական և պաշտպանողական դաշնագրութիւն մը հաստատել Ռուսիոյ հետ, պայմանաւ որ Ռուսիա Պուլղարիոյ և Անատօլիի սահմանը չափաւորէ, և պատերազմական հարկը զերչէ ։ Սակայն անհաւատալի կը թուի այս լուրը ։ Ուրիշ կողմանէ ալ լուր կը տրուի, թէ օսմանեան կառավարութիւնը Անգղիոյ հետ պիտի դաշնակցի, եթէ Ռուսիոյ և Անգղիոյ մէջ պատերազմ բացուի ։ Սակայն, այս եւս ստուգելի է ։ Նո՛ր չեն լսուիր ասոնք ։ Քանի՞ քանի անգամ լսուած, ստուած են, և այժմ դարձեալ երեւան կեննեն, վագրթ կ'պընդէ միշտ, թէ օսմանեան կառավարութիւնը հաստատապէս որոշած է չէզոք մնալ ։

— Կըսուի, թէ Անատօլիի օսմանեան բանակին մէջ գտնուող անգղիացի քէմպալ զօրավարն՝ որ Անգղիա կանչուած է, եթէ պատերազմ մը բացուի, Անգղիոյ կողմանէ գրուելիք չէքքէս կամաւորաց հրամանատար պիտի անուանի ։

— Ռուսք Բուսնովի ամրութիւններն առաւել զօրացուցեր, և 180 խոշոր թընդանօթներ զետեղեր են, որպէս զի կարող ըլլայ տոկալ երկար ժամանակեայ պաշարման ։

— Ռուսիայէն, Բուսնիայէն, Սերվիայէն, Աւստրիայէն և Տաճկաստանէն անասուն ընդունել արգիլեր է Գաղղիոյ կառավարութիւնը, յիշեալ երկիրներուն մէջ անասնոց հիւանդութիւն գտնուելուն պատճառաւ ։

— Պուրնովոյի (Իզմիրի վիճակ) հայկական, և Գօքլուճայի յուշական եկեղեցին գողեր մտնելով՝ վերուցեր տարեր են ինչ որ գտեր և կրցեր են, և դժբաղդաբար մինչեւ վերջին շաքաթ օրը տակաւին ձեռք չեն անցեր ։

— Լոնտրայէն լուր ելեր է, թէ Անգղիոյ կառավարութիւնը կառավարկէ, որ Պօլսոյ նեղուցներէն երթեւեկող բոլոր օտարազգի նաւերէն տուրք առնուի, ինչ

պէս կառնուի Սուէիշէն ու Սուլիսայէն անցնող նաւերէն: Եւ այս տուրքէն գոյացած հասոյթը՝ օսմանեան կառավարութեան անհերք ունեցողներուն տըրուի:

— Բատոս կղզւոյն դիմացը Մագրի աւուն գիւղաքաղաքին բնակիչք, մահմետական և ոչ-մահմետական, նկատելով որ իրենց Գայմագամն եղող Բայիֆէֆէն տիւ վատթար պաշտօնավարութեան դէմ տրուած բողոքները անլսելի կմնան, որոշեր են ինքնին կարգադրել իրենց գործը, և նախորդ ամսոյն Ձին, ժողովրդեան մեծագոյն մասը կառավարութեան պաշտօնատուներ երթալով՝ Գայմագամ բռնի վար առեր, և նախատանօք ծովեզրը իջեցունելով՝ նաւ մը դրեր են, որ անմիջապէս ճամբայ ելեր է: Բայիֆէֆէն տիւ Բատոս փոխադրուեր է, և ժողովուրդն ի հանգիստ և յանդորութիւն:

— Ռուսիոյ կառավարութիւնը 300 միլիոն ֆրանք փոխ կառնու փարիզէն:

— Անգղիոյ արտաքին գործոց նորընտիր նախարար լորտ Սալիզպըրի բնաւորութեան վրայ խօսելով լրագրացումանք, կըսեն թէ այնչափ հաստատամիտ չէ. Պօլսոյ դեսպանախորհրդին մէջ իկնաթիւ վ զօրավարին կհետեւէր բոլորովին. հիմա ալ գլխաւոր նախարար լորտ Պիգոնֆիլտի կամաց ու գաղափարաց յարեալ է իսպառ. ումանք զՍալիզպըրի նաբոլէոն Գ. ի պէս երկաթ գաւազանի գունով ներկեալ փայտի մը կնամեցունեն:

ՆԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԲ

Պուրէշ. 14 ապրիլ. — Բուսանիոյ իշխանութիւնը Ռուսիայէն բացատրութիւն պահանջէ՝ ռուս զօրաց Բուսանիա մտնելուն համար. բայց Ռուսիոյ կողմանէ պատասխան չտրուեցաւ, և իշխանութիւնը որոշեց բողոքել մեծ տէրութեանց: Ռուսը Բուսանիոյ բազում կողմերը բրբե թշնամոյ երկրի մը մէջ կվարուին:

Ռուսական զօրքը կարողանակէ Բուսանիա գալ, առանց երբէք կարևորութիւն տրուելու գիտողութեանց Բուսանիոյ:

Վիէննա. 15 ապրիլ. — Կհաւաստեն, թէ Բեզրսպուրկի մէջ անկեղծ փախաք կայ՝ իրաւախոհութեան համար: Կյուսացուի, որ Ռուսիոյ և Անգղիոյ մէջ համաձայնութիւն գոյացնելու համար Գերմանիոյ ըրած ջանքերը պիտի յաջողին:

Հռոմ. 14 ապրիլ. — Գորիէէն տ'իթալիա լրագիրն կհաւաստէ, թէ Պիզմարգ իշխանը խոստացեր է առաւել քան զառաւել աշխատիլ զՌուսիա համոզելու համար որ տէրութեանց ժողովը կատարեալ արտօնութիւն ունենայ, Թուրքիոյ երկրական փոփոխութեանց մասին Այսթէֆանօյի գաշնադրութեան մէջ գտնուած արամադրութիւնները չափաւորելու: Տէրութեանց ժողովին արտօնութիւնը հետեւեալ երեք պայմաններով պիտի ըլլայ: 1. — Մեծ տէրութիւնը հաւանին, որ Բուսանիա Տուրուհան առնելով՝ Պեսարապիան Ռուսիոյ թողու. 2. — Մեծ տէրութիւնը ընդունին՝ Սսիոյ կողմը Կարինն ալ մէջն ըլլալով մաս մը երկրի Ռուսիոյ տրուելը. 3. — Մեծ տէրութիւնը չմիջամտեն պատերազմական հարկին դրամով վճարելի մասին խնդրոյն, որ Ռուսիոյ և Թուրքիոյ մէջ մասնաւոր խնդիր մ'է: Այս երեք պայմանք առաջարկուեր են Գերմանիոյ կողմանէ Լոնտրայի և Վիէննայի, տէրութեանց ժողովին գումարման յաջողութեան համար:

Լոնտրա. 12 ապրիլ. — Կորչագոֆ իշխանն այս անգամ նոր չըջաբերական մ'ալ ուղղելով կառավարութեանց՝ կառավարիկ որ տէրութեանց հետ ուրոյն ուրոյն բանակցութիւն ըլլայ և համաձայնութիւն գոյանայ: Կյուսացու, թէ այս առաջարկութիւնն ալ եթէ մերժուի՝

ապագայ անցից պատասխանատուութիւնը Ռուսիոյ վրայ չպիտի մնայ. Թայմի լրագիրն՝ Կորչագոֆի չըջաբերականին չափաւոր լեզուով գրուած ըլլալն հաստատելով՝ կյուսաց թէ խաղաղութեամբ պիտի լուծուին ներկայ խնդիրք:

Եւրոպական լրագրութիւն:

Լոնտրա. 10 ապրիլ. — Կորչագոֆի կողմէ Լորտ Սալիզպըրի շնորհակալութիւն արտայայտեց: — Կորչագոֆ իշխանը գրեր է, «թէ ընդունելի չէ այն դիտողութիւնը, թէ Ռուսիոյ վերատեսչութեան ներքեւ Սալիզպըրի իշխանութիւն մը կազմուեցաւ դաշնագրութեամբ Այի-Սթէֆանօյի: Պուլաւիոյ համար հաստատեալ պայմանք՝ Պօլսոյ դեսպանախորհրդին որոշմանց ընդարձակութիւնն է: Նոյն ինքն Լորտ Սալիզպըրի ալ խոստովանած է, թէ այսչափ պատերազմի մը արդիւնքը միայն Պօլսոյ դեսպանախորհրդին որոշմանց հետեւելով չկրնար ըլլալ: Հաշտութեան դաշնագրին նախնական անուանուելուն նպատակն այն է, որ Ռուսիա միշտ կը ցանկայ խորհրդակցութեան տեղի թողուլ՝ ուրիշ ինչ ինչ շահուց չդաշնու համար: Ինչպէս Բուսանիա, նոյնպէս և Պուլաւիա Ռուսիոյ վերատեսչութեան ներքեւ չպիտի մնայ: Հարկ կըլլայ պնդել, որ Պուլաւիոյ մէջ ռուսական զօրաց բռնակութեան համար որոշեալ երկամեայ ժամանակն անփոփոխ մնայ. եթէ այս պիտի ժամանակ մը որոշուած չըլլար՝ իսկ մը հետեւութիւններ կհանէին, թէ Ռուսիա Պուլաւիան իւր երկրին հետ միացունել կուզէ. այսու ամենայնիւ այս ժամանակն կարճելու պատրաստ է Ռուսիոյ կառավարութիւնը. իսկ Պուլաւիոյ սահմանին գալով՝ ընդհանուր կերպով մը որոշուած է: Սե ծովու և Սէլանիկի կողմը նշանակեալ նաւահանգիստը Պօլսոյ դեսպանախորհրդին մէջ ալ որոշուած էին. դանոնք Պուլաւիոյ մէջ առնելու նպատակն է՝ վաճառականութեան յառաջագիւսութիւնը, և ասկէց թէ՛ Անգղիա և թէ՛ այլ տէրութիւնք պիտի օգտին: Պուլաւիոյ նախագահի ընտրութեան համար Բ. Դրան և Եւրոպիոյ հաւանութիւնը պիտի առնուի: Ռուսիոյ կառավարութիւնը երբէք չպահանջէր որ Պուլաւիա իւր ազդեցութեան ենթարկուի: Իսկ Թրակայի և Ենիշէհիլի համար դաշնագրին մէջ գտնուած արամադրութեանց դէմեղած դիտողութիւնք ապաքէն զարմանալի են:

«Եթէ Ռուսիա Թրակայի և Ենիշէհիլի ժողովրդեան օգտին պահպանութեան համար դաշնագրին մէջ արամադրութիւններ նշանակած չըլլար՝ յայնժամեւ զաբաւանաց արժանի կըլլար, թէ Ռուսիա կուզէ սլավաց զոհել յոյները. և եթէ յունաց համար պուլաւաց պէս ինքնօրինութիւն պահանջած ըլլար, յայնժամ կըսուէր, թէ Ռուսիա Օսմանեան տէրութիւնը բնաջինջ ընել կըաղձայ: Նոյնպէս ընդունելի չեն այն դիտողութիւնք, որ կըլլան Ռուսիոյ հետ Պեսարապիոյ միացման, Պուլաւիոյ սահմանին մինչեւ սեւ ծովնշանակուելուն, և Պաթումի առամարս և ծովու մէջ Ռուսիոյ բողոքովին զօրանալուն համար: Պարզապէս պահպանութեան նկատմամբ Անգղիոյ անշուշտ հաճելի կըլլար, Հայաստանու մէջ Ռուսիոյ միացած քանի մը տեղերուն Օսմանեան

կառավարութեան ձեռքը մնալը. բայց Ռուսիա ալ ուշադրութեան չհանէր՝ այն կողմի սահմանաց պահպանութեան գործը: Անգղիա եթէ ուղէր որ Օսմանեան տէրութիւնը ազատ մնայ երկրագրկութեան պէս զոհողութիւններէ, բաւական էր որ այս պատճառաւ միանար Ռուսիոյ հետ: Նոյն ինքն լորտ Սալիզպըրի ալ կհաստատէ՝ թուրքիոյ մէջ մեծ փոփոխութեանց անհրաժեշտ ըլլալը: Սա իմանալ կուզէի, թէ լորտն արդեօք ինչ միջոցներով կուզէ համաձայնեցունել մէկ մէկու հետ դաշնագրութիւններն, տէրութեանց շահերն և ժողովրդոց բարեկեցութիւնը. սոյն դաշնագրէն դուրս ըլլալով՝ արդեօք ըզձացեալ նպատակն ինչ միջոցաւ ձեռք բերել կուզուի: Այս հարցմանց համար ո՛րեւէ պատասխան չտեսնուիր լորտին չըջաբերականին մէջ:

Ի Լ Ա Ն ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԻՐԻ

Էլպիսէ անպարը իշուն օթուզ պին աւետ ֆէս իթասընա թալիպ օլան թաճիրին նիզամիյէ խաղինէսինտէ ալաճողը վար իսէ, թէսիլմինի թէսիլ իշուն մաթուլպնէ մահսուպէն եիւզ պին զուրուշ պէր վէճէ՛ Բէշին վէրիլէճէյի էվլէլէճէ իլան օլունմուշ բոք: Բէշին բարա վէրիլմէքտէն սարֆը նազարէ գիք օլունան ֆէսին օն պին ատէտի թարիլի գօնթրաթօնուն օն պիրինճի, վէ տիկէր օն պինի եիկիրմի պէշինճի, վէ տիկէր օն պինի գըրգ պիրինճի կիւն՝ թէսիլմ օլունմադ, վէ մադպուզ սէնէտլէրի թալիլմինտէն իթիպարէն օն պիրինճի կիւնի պէհասը սիմ մէճիտիյէ եիկիրմի զուրուշա, վէ մէճիտիյէ վէրիլմէք իսէ, պօրսա ֆիյաթը իլէ պիլ հիսապ ֆէրգի իլէ պէրապէր գայիմէ օլարադ նիզամիյէ խաղինէսինտէն իթա օլունմադ, վէ էվլէլէճէ վէրիլան ֆէսլէրին պէհասը վադթը մէքըրլատէ թէտիյէ օլունմադ իսէ, տիկէր ֆէս թէսիլմիթմէյէ միւթէհսիւտիւն հագգը օլմադ շարթը իլէ պէհէր ատէտի ալթը զուրուշ օթուզ փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլմասը իլէ նիսանը բուսինին պէշինճի չարշէպիհ կիւնի դարարը գաթիսի վէրիլէճէյիտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմը մէքըրլատէ Տարը Շուրայի ասկէրլիյէ կէլմէլէրի:

Գապը Սերասքէրի

և նիսան 1878

Գէօհնէ սիյահ տէօքմէ մասէն բարչասը գըյէ օն պին, պէհէր գըյէսի փարա օթուզ:

Սարը թէլ թօղը՝ գըյէ պէշ պին պէհէր գըյէսի զուրուշ եէտի բարա եէկիր. Գէօհնէ գազլան սաճը, գըյէ եիւզ մի:

պին իքի եիւզ, պէհէր գըյէսի բարա ալթմըշ:

Խուրտէ թիմուր բարչասը, գըյէ եիւզ պին:

Պէյքօղտէ քեային տէպպաղխանէի ամիրէտէ մէվճուտ օլուպ ֆիրուլթ օլունմադ իւզըն միւզայէտէյէ գօնուլան պալատէ մուրադգամ տէօրթ գալէմ էշեանըն պէհասը եիւզլիւք գայիմէ եիւզ զուրուշա օլարադ նազտէն Բէշին

օլարագ վերելու, հէման ախլ իտիւ-
մէք շարթը իլէ ֆիյաթը մուրագգամէ-
լէրի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղու
կիպի, խուրտէ թիմուր բարչալէրինին
տախի զուհուր իտէճէք թալիպի իլէ ֆի-
յաթը գարարլաշորըլաճաղընտան, վէ
նիսանը ըուժինին երկիրմինճի բէնչէն-
պիհ կիւնի թէքրար միւղայէտէլէրի պիւ
իճրա գարարը գաթիլէրի վէրիլէրէք
ֆիհուլթ օլունաճաղընտան իշթիրասընա
թալիպ օլանլէրին եէվմի մէքըլարտէ Տա-
րը Շուրայի ասկէրիյէ կէլմէլէրի, վէ էշ-
եայի մէքըլարէ յիկէօրմէք իսթէ յէնլէրին
տահա էվվէլճէ տէպպաղլանէի մէք-
քիւրէ միւրաճաթ իլլէմէլէրի:

Պապը Սէրասքէրի

է Նիսան 1878

Խասթախանէլէրտէն մատա, թայի-
նաթ իչիւն մըգատարի քեաֆի գոյուն է-
թի պուլմագ մուհալ հիւքմիւնէ կիրմիշ
օլմասընտան տօլայը, իչպու տօգսան
տէօրթ սէնէյի ըուժիլէսի մարթը իչուն,
խասթախանէլէրին զայրիյէ վէրիլմէք ի-
չուն, զարուրի սըղըր էթի գօնթրաթօ-
եա ըապթ օլունմէշ, վէ պունուէ պէհէր
գըլէսի իչուն օն պիր զուրուշ պէտէլ
իթասը գարարլաշորըլմէշ օլտըլընտան
էսհապը թայինաթըն իսթիհգաղլէրինի
սըղըր էթի օլարագ մահալլէրինտէն այ-
նէն, վէ եախօտ իսթէրլէր իսէ, պէհէր
գըլէսի գայիմէ երիւ զուրուշ հիսապի
իլէ օն պիր զուրուշա օլարագ նիզամիյէ
խաղինէսինտէն պէտէլէն ալմալէրի լա-
ղըմ կէլէճէյի մալիւմէրի օլմագ իւղրէ
իլան օլունուր:

1½ մարտ 78

Պապը Սէրասքէրի

ՄԱՐԻՈՆ ՏԸ ԼՈՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆԲԸ

Կ Ա Մ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆԲ

Թուրք. Գ. Չիլիլիլի

Սոյն գեղեցիկ վէպին հինգերորդ այն
է վերջին հատորն ալ իզմիրէն հասած ըլ-
լալով կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրթը
ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գըրա-
տունը և ուրիշ գրավաճառաց քով: Գին
2 ֆրանք:

ՍՈԿՐԱՏԻ ՈԳԻՆ

ԲՈՍԻ ՏԸ ԶԻՆՍԻՆԵԱՆԻ

Ոգեկանութեան (սքիրիթիզմ) վրայ
գրուած սոյն կարեւոր գործը որ Պ. Յ.
Սվաճեանէ թարգմանուած և իզմիրի Ար-
շապ Արարաթեանի տպարանէն իլոյս ըն-
ծայուած է, նոյնպէս կը ծախուի Եէնի-
ճամի Զիլինկիրթը-ճատտէսի, թիւ 2, Ս.
Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը և ուրիշ
գրավաճառաց քով: Գին 25 սանթրիւ:

ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՀԱՆԴԻՍԻ

ԱՐԱՐԱՅԻՐԹՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅՆ

Յեղ ի գրաւոր բան

Պօլա Գ. Քիլիլիլի

ԳՈՐԾ ԱՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Տպագրութիւն Արամեան

1878

Սոյն գեղեցիկ երկասիրութիւնը
որ 32 երեսէ կը բաղկանայ՝ նիւթոյն ազ-
նուութեանը գրաբառ սահուն ոճոյն և
ազգի ազգի գողտրիկ իմաստիցն հա-
մար՝ կաղանդի նուէր և Մրցանակաբաշ-
թեան համար մէկ հատիկ արժանաւոր
պարզ և համարուած և արդէն սպառած է:

Այս անգամ Ն. Բարձրաշնորհ Սրբադ-
նութեան անուան պաշտպանութեամբն
հովանաւորեալ, Արամեան մաքուր տը-
կադրութեամբ և աւելի գեղեցիկ դիր-
քով՝ թարգմանչէն խնամով ուղղեալ և
ինչ ինչ ի կարեւորաց յաւելեալ ի լոյս
աբնծայուի Ասիական բարենախանճ ընկե-
րութեան նորահաս ուսանողաց համար,
այնու քաղցր ակնկալութեամբ որ ան-
շուշտ սոյն Բ. տիպն ալ առաջնոյն բախ-
տին պիտի արժանանայ, հայկական գրա-
ւոր լեզուին վստահութեանը վրայ ճաշակ
ունեցող նորատի ուսանողներէն:

ՇԻԹՔ ՄԱՆՈՒՆԲ

Ի ՄԻՋԵՐԿԱՐԱԿԱՆԷ

Երկրորդ տպ. Հայտէ Ծ. Վ. Դիմաքեան

Օթանդակութեամբ

ԵԱՂՇԻՊԵԿԵԱՆ ԵՂԱՐՈՑ ՀԱՐԱՋԱՏԱՑ

Ազգային պատմական, վիճակագրա-
կան և հնագիտական տեղեկութիւններ
պարունակող կարեւոր հրատարակութիւն
մէ: Կգտնուի Հայաստանի այց Տպարանն,
Եէնիգափուի և Մայր եկեղեցեաց բան-
կալը և Պօլոյ Հայ գրավաճառաց քով,
ի գին կէս արծաթ մէճիւ:

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԹԱՐՄ ՊԱԳՄԻՄԱՏԻ

Կ. Պօլի Թիւնիլիլի-Երկրորդ Արթիւր Խան
Թիւ 27

Ղալիլի Երկրորդ Երկրորդ Թիւ 51

Ամերիկայ պագմիմատի արհեստին մէջ
համբաւաւոր հանգիստացող Յ. Գ. Ճգնա-
ւորեան կը պատրաստէ Եւրոպայի կեր-
պով, այսինքն շաքարով, իւղով և կա-
թով շինած ամենալաւիկ պագմիմատե-
ները, նախաճաշի և թէյի հետ միասին
խիստ անուշահամ ուտելիք մը և ման-
կանց ու հիւանդաց համար ախորժիկի և
սննդարար ըլլալով: Նաև Եւրոպայէն
եկածներուն վերայ նախամեծար կը օժպ-
ուին իրենց թարմութեան և գնոյն աժ-
նութեան մասին:

ԱՌԱՐԵԳԱԿՆ

Պ. Դ. Թափիլի տպ. ընթացքով

Քիլիլիլի տպ. ընթացքով

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

ԵՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ

Վ. ԾԱՆՆԻ

Բերա Մեծ փողոց Ազաճամիլիթի 77

Ե Ի

Կ: Պօլիս Կամուրջի հրատարակը քիւ 1-2
Եւրոպայի առաջին գործարանաց հետ յա-
րաբերութեամբ կապուած, և իւր գեղորէի
ընտրութեամբն և զնոց չափաւորութեամբ հըռ-
չակուած է:

Մակի մթերանոց անուանի Հիւնէսթիլէ քի-
միագէտին շինած Ֆիւլաթիլի, որ փոքրիկ ալի
տղայոց, տկար կազմ ունեցող և հիւանդութե-
նէ տպալիւնաց միակ սննդարար ուտելիքէն
համայն Եւրոպայի մէջ ընդունուած և ամեն գըլ-
խաւսը բժշկաց հաւանութիւնն ստացած է:

Հոն կը գտնուի նաև:

Քաւի (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ
համբաւ ունի Եւրոպայի մէջ և շատ կը փնտը-
ուի:

Սիւֆիլի քիւ Գիլիլի, զոտ և մաքուր, Բէլ-
թիէ, Տիոպօք, Ժօպսթ և Իվանս Լէդէճար-
տար քիմիագէտներէն պատրաստուած է:

Չիւն իւղ, զոտ Բիրթիթանայի Բէթկէր
Մէլլէրի գործարանէն ելած է:

Երկրորդ (հինգիւրդ) խաւի, Լուսնիս-
պուրկի Հ. Ֆրանց գործարանէն ելած ստամոք-
սի ուժ տուող և ախորժակ բացող որ հա-
տարակ խաւիլէի հետ խառնելով գինը ծամե-
պէս կիլիլիլի առանց համն ու հոտը փոխելու:

Արաւստիկան «առայ» ամեն ծամու մէջ:

Տիւնիլի Զաք, մաղերու անվիրպիլի ներկ:

PILULE HOLLOWAY

ԴԵՂԱՋԱՏԲ ՀՈՒՆՈՒՆԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր
է սոյն դեղահատը, նաև լղային տկարութեան,
ուժեղութեան և տխրութեան համար. կը
լնէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անլաւատ-
րութեանց հետքերը: Սրտի և երիկամանց վրայ
օգտակար աղիքներէն մ'ունի. արիւնը մաք-
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն, կուծուութիւն,
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ
լեցուած կազեր, զլլիլիցներ կը վանէ. մար-
սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն աղտոգոյթիւններէ՝ որ շատ
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական
դիրքը կը գտնուի:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒՆԻ

Մորթոյին հիւանդութիւնը և վէրք բուժե-
լու մասին ունեցած պալտամական յատու-
թեանցը չհաւաւորեալ բնաւ ուրիշ գեղ մը. հին
կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղց-
կեղ (շիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր
կամ բոլորսկին կանցնին և կամ կլանանան.
օգտակար է նաև հարբուխի, հաղի, սրտի
բարձրման, մանաւանդ օղացաւ (էլլ) ըսուած
հիւանդութեան: Իւր կազերուրիչ և զօրաւոր
աղիքներէն խոյլ (սըրաճա) հիւանդութե-
ան ազակալելի գորութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ
կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և
մասնաւորապէս Պոլիլի-գալիլի Թալիլի կող-
մերը Պ. Գաւապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի:

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն աօքթոր Հոլլուէի Ի Լոնտոն Օքսֆորտ
փողոց թիւ 555:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

1.—Փոռնը 2ՈՐԵՇԱՐԹԻ և ՇԱՐԱԹ օրերը
կը հրատարակուի:

2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն
չորս արծաթ մէճիւ կանխիկ վճարելի թէ՛
մայրաքաղաքիս և իւր արուարճանաց և թէ՛
գաւառաց համար:

3.—Վէց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի:

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ:

5.—Հատը 2 զուրուշ է, և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով:

6.—Մանուցման տողը 3 զուրուշ է մէկ ան-
գամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի ան-
գամներու համար:

7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան,
Կ. Պօլիս Պալլադ-Բաղար Նաֆիլէ խան վերի
յարկ թիւ 16:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՆ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱՆԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՆ ԸՆԿԵՐ
Րիգա փաշա խան քիւ 3